

ing. [redacted]

Ecoloog

+ 31 (0) [redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]@gmail.com



Vlodrop, 3 mei 2021

Aan: Wolvenplatform Limburg
Provincie Limburg

[redacted]

[redacted]

Betreft: GW1625m

Geachte dames, heren,

Afgelopen zondag 25 april 2021 opnieuw een bezoek gebracht aan de schaapskudde van “De Voskop, natuur- en landschapsbeheer”. Aanleiding was een gedood schaap. De waarschijnlijke doodsoorzaak: Aanval door een wolf.



Het schaap maakte deel uit van een kudde binnen een wolf werend raster, een flexinet van 120 cm, met een spanning van 7,2 kV.

Namens BIJ12 is DNA verzameld. De waarschijnlijke doodsoorzaak: Aanval door een wolf.

Het meest waarschijnlijke is dat GW1625m opnieuw verantwoordelijk is.

GW1625 is een mannelijke wolf die afstamt van de Alpenpopulatie. Waarschijnlijk is de wolf geboren in Frankrijk. In dat land staat de preventie (eveneens) nog in de kinderschoenen. Veel in Frankrijk geboren wolven hebben inmiddels ontdekt dat schapen een gemakkelijke en veilige prooi zijn. Hieronder een overzicht van de aantallen gehouden dieren door GW1625 gedood, of waarvan GW1625m verdacht is. Deze aantallen zijn gedestilleerd uit de door BIJ12 gepubliceerde gegevens.

De gehouden dieren zijn gedood in de provincies Limburg en [redacted]

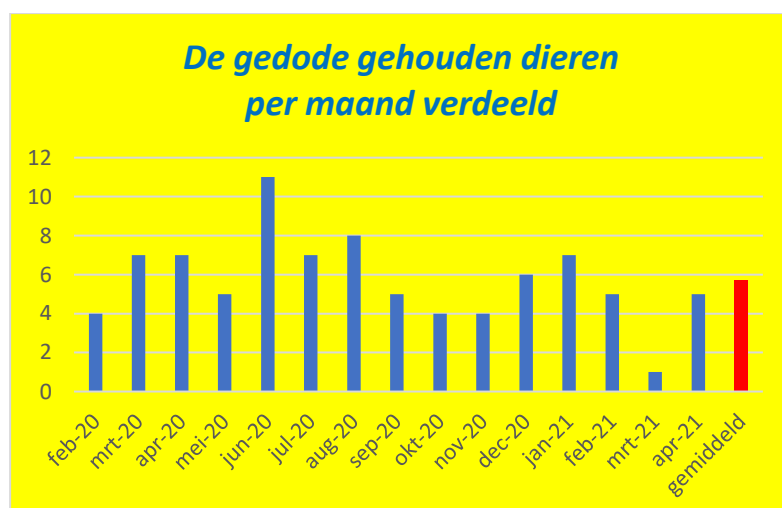
Aantal aangevallen gehouden dieren	Limburg	Totaal
GW1625m vastges teld	8	
DNA wolf, individubepaling onmogelijk of niet afgerond, GW1625 op basis van locatie verdacht	5	
DNA nog niet onderzocht, GW1625 op basis van locatie verdacht	3	
Totaal	16	
Aantal aanvallen	10	
Gemiddeld aantal gehouden dieren per aanval	1,6	
Maximum aantal dieren per aanval	3	

De verdeling van de prooidieren is als volgt

Schapen	79	91,9%
Damherten	4	4,7%
Kalveren	2	2,3%
Schotse Hooglander	1	1,2%
Totaal	86	100,0%

In 2020 was het aandeel van in Limburg gedode gehouden dieren slechts 8,8 %. In 2021 lijkt er een verschuiving van de aanvallen richting Limburg plaats te hebben gevonden. Meer dan de helft van de gedode dieren zijn op Limburgse bodem gedood.

	2020	2021
Limburg	6	10
Percentage Limburg	8,8%	55,6%



Er lijkt een flinke dip in het aantal te zien in maart 2021. In deze maand zaten er in Nederweert echter schapen achter twee draden. Bij deze kudde zijn incidenten geweest. De eigenaar heeft echter geen aangifte gedaan bij BIJ12. Mogelijk heeft dit een flinke invloed op de cijfers van deze maand.

Waarom doodt een wolf gehouden dieren?

Voor een wolf maakt het niet uit of hij op gehouden vee of op wilde dieren jaagt. Een wolf zal, net als iedere andere predator, op zoek gaan naar voedsel dat met zo weinig mogelijk energie en risico bemachtigd kan worden. Zo hebben wolven in Alaska ontdekt dat zalmen een gemakkelijke, veilige en voedzame prooi is. In andere gebieden jagen wolven op ganzen. Jonge wolven leren in de roedel wat voor hun een gunstige prooi is. Zonder preventiemaatregelen zijn schapen een zeer gemakkelijke en voedzame prooi!

Hoe werkt preventie?

Daar waar de preventie goed georganiseerd is leren wolven dat schapen geen gemakkelijke prooi zijn. Elke benadering van een schaap wordt nog voordat de wolf bij het schaap is afgestraft met een flinke elektrische schok. Of hij wordt afgestraft door een sterkere soortgenoot die een eigen territorium heeft in die omgeving, de Kudde Beschermhond.

Bij wolven die in hun jonge leven bij benadering van schapen consequent afgestraft werden met een flinke elektrische schok wordt deze schok in verband gebracht met het schaap, niet met de afrastering. Hebben wolven eenmaal een flink aantal schapen kunnen bemachtigen zonder die schok, dan wordt die schok niet meer in verband gebracht met het schaap, maar met de afrastering. Het schaap wordt een interessante prooi. Er wordt gezocht naar mogelijkheden om het raster te overwinnen. Dit kan o.a. door te springen. Mogelijk kunnen wolven op korte afstand van het raster al voelen of er spanning op staat. Wolven die het schaap als prooi hebben leren kennen zullen mogelijk enig ontzag hebben voor een 120 cm hoog stroom voerend raster. Het zal echter zeker geen 100% veiligheid bieden. Zeker niet als ze eenmaal geleerd hebben over het raster te springen. De enige mogelijkheid die dan nog rest om de schapen te beschermen zijn Kudde Beschermhonden.

o.a. in Duitsland is gebleken dat een stroomvoerend raster in combinatie met Kudde Beschermhonden een nagenoeg 100% zekere bescherming biedt. De bescherming die uitsluitend een elektrisch raster brengt is afhankelijk van de consequente mate van preventie van alle schapenhouders binnen het territorium van de betreffende wolf. Hoe vaker zijn poging een schaap te bemachtigen met stroom wordt afgestraft, hoe minder hij het schaap als zijn prooi gaat beschouwen.

Is GW1625m een probleemwolf?

Er is voor Nederland nog geen definitieve definitie van een probleemwolf. Bij mijn weten is er voor Limburg en [REDACTED] ook nog geen goedgekeurde escalatieladder. Uit de Wet natuurbescherming vloeit voort dat de provincie in voorkomend geval het bevoegd gezag is om te bepalen hoe te handelen indien er problemen ontstaan

3. Ontmoedigen van ongewenst gedrag van de wolf	Dit heeft betrekking op het benaderen door een wolf van zowel landbouwhuisdieren als de mens en de bewoonde wereld. Het gaat hierbij om maatregelen die gebruik maken van het lerend vermogen van de wolf. Ook hier gaat het om afrasteringen en daaraan gekoppeld negatieve prikkels, onder meer door elektriciteit gekoppeld aan afrasteringen.
4. Verjagen van de wolf	Uit de wetgeving volgt dat niet-dodelijke maatregelen benut kunnen worden om een wolf te leren geen ongewenst gedrag te vertonen en hem zo nodig uit een gebied te verjagen, bijvoorbeeld door akoestische methoden (knalgeluiden). Verjagen is ook aan de orde in een gebied waar wolven niet gewenst zijn en/of dat niet geschikt is als leefgebied voor de wolf.
5. Afschot van de wolf	Afschot van een wolf is aan de orde indien effectief verjagen niet mogelijk is en de wolf problematisch gedrag vertoont of indien door het gedrag van de wolf een ongewenste situatie ontstaat die niet zonder afschot kan worden teruggedraaid. Daarvan is bv. sprake als: - de wolf herhaaldelijk door preventieve maatregelen beschermd vee blijft aanvallen; - de wolf daarbij effectief aangebrachte afrastering weet te omzeilen, bijvoorbeeld door op een of andere wijze toch heeft aangeleerd te springen; - de wolf zich vestigt in een gebied met te weinig wilde prooidieren waardoor een grote druk ontstaat op andere voedselbronnen, waaronder landbouwhuisdieren, en het verjagen van de wolf niet lukt; - de wolf zich mengt of dreigt te mengen met honden wat leidt tot ongewenste hybridisatie; - een individuele wolf tam wordt en (herhaaldelijk) de mens gaat opzoeken en daardoor een bedreiging vormt. In een situatie waarbij zich een acuut veiligheidsprobleem voordoet, kan de politie op basis van een besluit van de burgemeester (op grond van de Gemeentewet art 175 en 176) optreden en overgaan tot het doden van een wolf.

Bovenstaande tabel komt uit het Gebiedsgericht preventieplan wolvenschade Veluwe (mei 2020)

Punt 1 uit dit plan betreft het niet lokken van wolven. Punt 2 het effectief gescheiden houden van wolf en vee.

Ik zal in deze brief uitsluitend ingaan op conflicten met gehouden vee als onderdeel van het benoemen van een probleemwolf. Ik zal hierbij de escalatieladder van Gelderland als kapstok gebruiken.

Het is mij niet bekend dat er bij GW1625m sprake is, of sprake is geweest van lokken door bijvoorbeeld bewust of onbewust aanbieden van voedsel. Er is echter in het territorium van deze wolf geen consequente effectieve scheiding van wolf en vee. Er is momenteel ook geen juridische basis om dit af te dwingen. Immers preventieve maatregelen zijn tenminste voor het jaar 2021 nog niet verplicht. Verder bestaan er nog niet voldoende subsidiemogelijkheden om alle schapen (en eventueel ander gehouden vee) te beschermen. Er is wel een adequate vergoeding voor dieren die aantoonbaar door de wolf zijn gedood of verwond. De gemaakte keuzes voor de periode die zich tenminste uitstrekt tot en met 2021 staat het afdoende ontmoedigen van ongewenst gedrag in de weg. In geval van GW1625m is dit helaas een gepasseerd station.

Gaan we naar punt 4 van de escalatieladder, het verjagen van de wolf.

Wanneer is een gebied ongeschikt voor een wolf? En wie bepaalt of een leefgebied geschikt is voor de wolf? Volgens mij kan alleen de wolf zelf dat bepalen. Indien vee door preventie voldoende gescheiden is van de wolf, dan zal de wolf vanzelf vertrekken als er niet voldoende natuurlijke prooi aanwezig is. Waar en hoe ga je knalgeluiden inzetten bij een wolf die een groot gebied gebruikt. Deze zul je dan ook in de nachtelijke uren moeten gebruiken. Wat zijn de consequenties voor mens en overige fauna? Er zijn momenteel geen goede mogelijkheden de wolf te verjagen. Bovendien zal het verjagen van de wolf waarschijnlijk geen duurzame oplossing zijn. Het gebied zal op redelijk korte termijn weer bezet worden door één of meer andere wolven. En GW1625m zal de problemen meenemen naar het nieuwe gebied als het verjagen al lukt.

Dan belanden wij bij de vragen die beantwoord moeten worden in punt 5: Afschot van een wolf. Dit is een moeilijke afweging. Het is van belang hiervoor een objectief en meetbaar afwegingskader te maken.

Het Gebiedsgericht preventieplan wolvenschade Veluwe zegt hierover (wat betreft aanvallen op gehouden vee) het volgende:

Afschot van een wolf is aan de orde indien effectief verjagen niet mogelijk is en de wolf problematisch gedrag vertoont of indien door het gedrag van de wolf een ongewenste situatie ontstaat die niet zonder afschot kan worden teruggedraaid.

Daarvan is bv. sprake als:

1. de wolf herhaaldelijk door preventieve maatregelen beschermd vee blijft aanvallen;

2. de wolf daarbij effectief aangebrachte afrastering weet te omzeilen, bijvoorbeeld door op een of andere wijze toch heeft aangeleerd te springen;
3. de wolf zich vestigt in een gebied met te weinig wilde prooidieren waardoor een grote druk ontstaat op andere voedselbronnen, waaronder landbouwhuisdieren, en het verjagen van de wolf niet lukt;

Punt 1:

GW1625m heeft herhaalde malen een 120 cm flexinet met voldoende spanning weten te omzeilen. Dit is gebeurd op een pilotbedrijf waar ervaringen worden opgedaan met dit type wolf werend raster. Diverse personen uit Wolvenplatform Limburg werken regelmatig bij het bedrijf mee bij het (ver)plaatsen van rasters. Zelf ben ik regelmatig op het bedrijf aanwezig om mee te werken en ervaringen uit te wisselen.

De eigenaar van het bedrijf is zeer zorgvuldig in het plaatsen en controleren van het raster. Hij is zeer open in zijn communicatie naar ons. Ik betreur het dat er geruchten circuleren dat de preventie in de pilotblokken niet op orde zou zijn. Dergelijke onterechte geruchten kunnen slechts leiden tot polarisatie tussen voor- en tegenstanders van de wolf. Het blijft belangrijk feiten en fictie van elkaar te scheiden.

In de aangehaalde escalatieladder wordt gesproken over “herhaaldelijk”. Is dit twee keer? Is dit tien keer. Dit punt dient meetbaar gemaakt te worden door concrete getallen te noemen. In Duitsland wordt in sommige deelstaten 25 stuks gehouden vee binnen een korte periode, of 35 stuks gehouden vee in totaal gehanteerd. Alleen vee dat afdoende beschermd is wordt meegeteld. Omdat er in Nederland nog geen minimum preventie is gedefinieerd kan dit criterium nog niet gebruikt worden.

Punt 2:

GW1625m heeft zowel beschermd als onbeschermd vee weten te doden. Hij is dus in staat om effectief aangebrachte afrastering te omzeilen. Op welke wijze hij dit doet is vooralsnog niet vastgesteld.

Punt 3:

GW1625m heeft gedurende zijn aanwezigheid in Nederland van een redelijk groot gebied gebruik gemaakt. In het gebied zijn veel wilde prooien aanwezig. “Te weinig wilde prooidieren” is wederom geen objectief begrip. Als je dit als afweging wil gebruiken moet je het meetbaar maken. In ieder geval worden er herhaaldelijk beschermde en niet beschermde gehouden dieren gedood. Bescherming is momenteel niet af te dwingen.

Samenvattend wil ik over de vraag wat een probleemwolf is het volgende opmerken:

Bij mijn weten beschikt alleen [REDACTED] over een escalatieladder. Het is mij niet bekend wat daarvan momenteel precies de status is. Ik weet niet of het plan van de [REDACTED] ook bestuurlijk is vastgesteld.

Het plan uit 2020 dient echter in mijn optiek tenminste op punten concreter en meetbaar gemaakt te worden.

In Limburg hebben we nog geen escalatieladder. We hebben wel te maken met een provinciegrens overschrijdende wolf die tenminste probleemgedrag vertoont. Meetbaar is in dit geval dat er bewezen is dat GW1625m tenminste 60 stuks gehouden vee heeft gedood. Waarschijnlijk is het werkelijke aantal tenminste 30% hoger.

Het volgende kan over GW1625m objectief vastgesteld worden

- De wolf heeft regelmatig beschermd en onbeschermd gehouden vee gedood.
- Preventieve maatregelen kunnen op zijn vroegst op 1 januari 2022 afgedwongen worden.
- De wolf heeft geleerd 120cm hoge elektrische rasters te overwinnen

De volgende feiten zijn aannemelijk

- Door de huidige status van preventie krijgt de wolf onvoldoende prikkels ander gedrag te gaan vertonen.
- Er zijn momenteel geen aanwijzingen dat GW1625m onderdeel uitmaakt van een roedel.
- Indien de wolf in de toekomst gaat paren is de kans groot dat hij het ongewenste gedrag over gaat brengen op zijn welpen.

Bovenstaande bewezen en aannemelijke feiten leiden bij mij tot de volgende overwegingen:

- GW1625m vertoont ongewenst gedrag door beschermd en onbeschermd vee te doden.
- Er is momenteel onvoldoende instrumentarium bij de betreffende wolf gedragswijziging tot stand te brengen.
- Het is onwenselijk dat de wolf zijn eigenschappen op potentiële welpen overbrengt.
- De wolf veroorzaakt een ernstige bedreiging voor het draagvlak voor de wolf in Nederland.
- Vooruitlopend op noodzakelijke objectieve maatstaven voor het benoemen van een probleemwolf dient GW1625m als probleemwolf te worden aangemerkt.

Als groot voorstander van complete natuur en dus voorstander van de wolf kan ik binnen de huidige omstandigheden helaas alleen tot de volgende conclusie komen: GW1625m dient aangemerkt te worden als niet meer te corrigeren probleemwolf met grote risico's voor gehouden vee en voor het draagvlak van de wolf in ons land. Door het traject dat nodig is voor afschot nu te starten en dat afschot zo snel mogelijk uit te voeren wordt voorkomen dat het gedrag over wordt gebracht op toekomstig nageslacht. Nu de wolf nog geen deel uitmaakt van een roedel is de kans dat bij uitvoering een verkeerde wolf wordt afgeschoten minimaal.

Ik realiseer me de praktische problemen die kunnen ontstaan als gevolg van het provinciegrens overschrijden territorium van GW1625m. De actuele bestuurlijke situatie in provincie Limburg zal een en ander niet gemakkelijker maken. Toch is een spoedig besluit noodzakelijk teneinde onnodig dierenleed bij gehouden vee en bij wolven te voorkomen.

Het moge duidelijk zijn dat naast het oplossen van het acute probleem meer structurele maatregelen noodzakelijk zijn.

Voor Limburg betekent dat dat er preventieve maatregelen nodig zijn in de hele provincie. Hiervoor is een goede (financiële) regeling noodzakelijk. Die zal deels moeten bestaan uit subsidie voor preventie. Er zal echter rekening gehouden moeten worden met meerwerk voor de herders. Hierbij dient ook rekening gehouden te worden met het vaststellen van vergoedingen voor terreinbeheer. Dierhouders hebben een wettelijke verplichting hun vee te beschermen. Als hun dit door ondersteuning mogelijk wordt gemaakt dient ook de branche zelf haar verantwoordelijkheid te nemen. Alleen in gezamenlijkheid kan een redelijk probleemloze samenleving met de wolf bereikt worden. Onze inzet in preventie bepaald in grote mate de hoeveelheid te verwachten probleemwolven! Zonder adequate preventie zal het aantal probleemwolven snel toenemen.

Met de situatie in [REDACTED] ben ik iets minder bekend. Maar met bewezen en mogelijke aanvallen op gehouden dieren in o.a. [REDACTED] [REDACTED] lijkt ook het grootste gedeelte van deze provincie onder invloedssfeer van de wolf te vallen.

Er dient nagedacht te worden hoe de toekomst met de wolf er uit dient te zien.

In het huidige systeem moet in voorkomende gevallen elke keer opnieuw worden vastgesteld of de wolf de veroorzaker was van het verlies van gehouden vee. Dit heeft hoge onderzoekskosten tot gevolg. Bovendien is het voor de schaphouders een hele rompslomp. Natuurlijk is in het huidige stadium het systematisch verzamelen van betrouwbare data wenselijk en waarschijnlijk zelfs noodzakelijk.

Na een aanlooperperiode en het verder ontwikkelen van preventie, met wolf werende rasters en Kudde Beschermhonden, lijkt het mij minder bureaucratisch en kostenefficiënter iedere schapen- en/of geitenhouder een vast bedrag voor preventie per dier en per jaar uit te keren. Preventie is dan vervolgens de wettelijke en financiële verantwoordelijkheid van de dierhouder. Voor gehouden diersoorten die slechts incidenteel slachtoffer worden van wolven zou de huidige regeling in een of andere vorm kunnen worden voortgezet.

Ik hoop dat u de inhoud van deze brief mee wilt nemen in uw advisering en uw besluitvorming. Ik wens u veel wijsheid en daadkracht op weg naar een probleemarme samenleving tussen mens en wolf. De veehouders en onze natuur hebben daaraan dringend behoefte.

Hoogachtend
ing. [REDACTED]

[REDACTED]

BIJLAGE

De gegevens uit de tabel: Wolvendata alle meldingen 26 april 2021; BIJ12.

Hieruit zijn de onderstaande data gedestilleerd waarvoor GW1625m verantwoordelijk is of waarschijnlijk verantwoordelijk is.

[illegible]